

Omgaan met kinderen met een verstandelijke beperking

Kinderen met een verstandelijke beperking hebben in principe dezelfde behoeftes en interesses als alle andere kinderen. Toch zijn er bepaalde kenmerken die in deze groep vaak voorkomen:

- Leren via concrete ervaringen, veel interesse voor 'doe-dingen'.
- Gering concentratievermogen: 15 minuten aan tafel zitten kan een grote inspanning zijn.
- Snel overprikkeld raken, dat wil zeggen, moeite hebben om grote hoeveelheden indrukken te verwerken. Op overprikkeling wordt vaak met panisch, chaotisch gedrag gereageerd.
- Moeite met nieuwe dingen, veranderingen.
- Moeite gedachten en emoties te verwoorden; emoties uiten zich meer lichamelijk en in gedrag.
- Impulsief reageren: eerst doen en dan pas denken.
- Extreme temperamentverschillen: óf bijzonder uitbundig en sociaal óf bijzonder teruggetrokken en rustig.
- Laag zelfbeeld: kinderen/jongeren met een verstandelijke beperking worden vaak verkeerd ingeschat, zij worden sterker dan andere kinderen geconfronteerd met eigen onvermogen.
- Kinderen met een verstandelijke beperking en hun families leven vaak een geïsoleerd leven.

Elk kind is anders en vraagt om een eigen aanpak. De volgende punten zijn dan ook niet meer dan vuistregels:

- Geef veiligheid en geborgenheid door veel bevestiging.
- Bied structuur door:
 - prikkels te doseren;
 - niet teveel activiteiten tegelijk te doen;
 - het kind voor te bereiden op activiteiten;
 - de dag goed te plannen
 - steeds terugkerende activiteiten te plannen
- Ondersteun communicatie door:
 - duidelijk te praten;
 - eenvoudige zinnen te gebruiken;
 - geen dubbele opdrachten te geven;
 - andere kanalen te gebruiken (mimiek, gebaren, foto's, pictogrammen);
 - wees alert i.v.m. impulsiviteit van het kind;
 - vind een benadering die niet alleen met de leeftijd maar ook met het niveau van het kind rekening houdt;
 - houd rekening met het tempo van het kind.

Naast een verstandelijke beperking hebben veel kinderen nog een andere beperking, zoals autisme, ADHD, een chronische ziekte of een meervoudig complexe handicap.

Spelen met kinderen met een beperking

Zeker naarmate de beperking ernstiger is, is spelen niet vanzelfsprekend en gaat het niet altijd spontaan. Voor een kind met een ernstige beperking is de wereld geen lokkende, tot verkenning uitnodigende wereld. Zij zullen de prikkels en informatie uit hun omgeving anders en met meer moeite verwerken.

Spelen is voor kinderen met een beperking vaak hard nodig. Op deze manier kunnen zij zich uiten en zich sociaal-emotioneel ontwikkelen. Je kunt het kind in zijn spel stimuleren.

Van essentieel belang daarbij is: wat vindt het kind fijn, wat heeft zijn voorkeur en wat zijn de mogelijkheden.

Praktische speltips

1. Zoek een rustige en veilige speelplek/hoek uit met het kind alvorens je gaat spelen.
2. Kijk en luister eerst goed naar het kind:
 - Wat vindt het kind leuk, wat niet?
 - Waarom slaat bepaald speelgoed niet aan, is het wel geschikt of moet het aangepast worden?
3. Geef het kind de gelegenheid en tijd rustig het materiaal te verkennen:
 - laat het kind zoveel mogelijk zelf ontdekken;
 - probeer met aanwijzingen en gebaren wat te helpen en geef zonodig leiding;
 - bied bijvoorbeeld eerst een paar onderdelen aan;
 - laat het kind bij bouw- en constructiemateriaal bijvoorbeeld eerst de vorm en zwaarte ervan ervaren.
4. Probeer spelmateriaal op het huidige niveau aan te bieden en liever nog een stap lager te beginnen. Vereenvoudiging geeft meer kans op slagen. Door teveel faalervaringen verliest het kind zijn interesse en stopt het met spelen.
5. Bied het kind niet ineens teveel spelmateriaal aan. Dit stelt te grote eisen aan het kind en maakt het bang.
6. Beloon het kind voor de spelactiviteiten die goed lukken, moedig het kind aan.
7. Bij gezelschapsspelen is het belangrijk dat het kind eerst de bedoeling ervan begrijpt, alvorens het wedstrijdelement in te passen.
8. En heel belangrijk: stop met spelen als het nog leuk is. Spelen moet leuk blijven. Plezier hebben in het spelen is de drijfveer van de kinderlijke ontwikkeling.